บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพสังคมปัจจุบันนี้ เป็นสังคมที่ไร้พรมแดน หรือโลกาภิวัตน์ทุกประเทศในโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างทั่วถึงและฉับไว ภาษาซึ่งเป็นสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในโลกยุคปัจจุบัน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นภาษาสากลรวมทั้งประเทศไทยด้วย อีกทั้งในชีวิตประจำวันมักมีภาษาอังกฤษเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ เช่น ตำราเอกสาร เครื่องใช้สอย อาหารการกิน เครื่องอำนวยความสะดวก ยารักษาโรค เป็นต้น ดังนั้นเด็กไทยทุกคน ต้องเรียนรู้และสื่อสารกับผู้อื่นด้วยภาษาอังกฤษให้ได้และเป็นอย่างดี

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความจำเป็น และความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของคนไทย ในการติดต่อสื่อสารกับประเทศอื่น ๆ ได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และมีความสันติสุขในสังคมยุคนี้ จึงได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ได้กำหนดให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไปในปีการศึกษา 2539 โดยกรมวิชาการได้กำหนดหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับต้น แบ่งเป็น 3 ระดับ (กรมวิชาการ, 2539,หน้า 10) คือภาษาอังกฤษระดับเตรียมความพร้อม สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ภาษาอังกฤษระดับอ่านออกเขียนได้ สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 และภาษาอังกฤษระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้นสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 แนวการจัดการเรียนการสอน ในระดับเตรียมความพร้อม จะเน้นความสามารถ ด้านการฟัง พูด เป็นเบื้องต้น ส่วนในระดับอ่านออกเขียนได้ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการสื่อสารทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งหลักสูตรได้กำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2539, หน้า 12 – 13)

จุดประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเตรียมความพร้อม (ป . 1 – 2)

1. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เหมาะสมกับบริบทสื่อสาร
2. เพื่อให้สามารถฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้
3. เพื่อให้สามารถพูดสื่อความหมาย ในสถานการณ์ง่าย ๆ ได้ตามระดับภาษาที่เรียน
4. เพื่อให้สามารถออกเสียงตัวอักษร คำและข้อความสั้น ๆ สื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง
5. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

จุดประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษอ่านออกเขียนได้ (ป. 3 – 4)

1. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการฟัง พูด อ่านและเขียน อย่างถูกต้อง ชัดเจนและเหมาะสมกับระดับที่เรียน
2. เพื่อให้สามารถฟัง พูด และสนทนาเป็นภาษาอังกฤษในสถานการณ์ง่าย ๆ
3. เพื่อให้สามารถ อ่าน เขียน และสะกดคำที่เป็นอักษรตัวพิมพ์ ใช้เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้อง
4. เพื่อให้สามารถใช้พจนานุกรมเป็นเครื่องมือในการเพิ่มพูน ความรู้ด้านคำศัพท์
5. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในประเทศไทยเท่าที่ผ่านมา นักเรียนส่วนมากฟังภาษาเกือบจะไม่รู้เรื่อง หลังจากจบชั้นประถมศึกษา พูดภาษาอังกฤษได้น้อย หรือพูดไม่ได้เลย ความสามารถในการอ่าน และทำความเข้าใจเนื้อความที่ตนอ่านอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มีคำศัพท์น้อย ไม่สามารถเขียน ภาษาอังกฤษได้ถูกต้องพอควรกับระดับชั้น ซึ่งทางกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2540) ได้ศึกษาสภาพความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่พบมากคือ ภาระงาน หน้าที่ของครูมีมาก ไม่มีความพร้อมด้านสื่ออุปกรณ์

ส่วนช่อเพชร เส็งสมวงศ์ (2533) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาที่พบมากคือด้านตัวนักเรียนและด้านการวัดผลและประเมินผล

นอกจากนี้เฉลิมพล ดาวเรือง (2535 , หน้า 55) ได้กล่าวว่าคนไทยเป็นจำนวนมาก ประสบปัญหาเดียวกันมาตลอด คือ เรียนภาษาอังกฤษมาก็หลายปี เริ่มตั้งแต่อนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย แต่ก็ยังไม่สามารถพูดหรือสนทนากับชาวต่างประเทศได้อย่างคล่องแคล่ว ทั้งๆ ที่เรียนกันมาอย่างหนัก ซึ่งสาเหตุก็คือ ความไม่ต่อเนื่อง ในการฝึกรูปประโยคเพราะมีแต่การฝึกที่โรงเรียนแต่ไม่มีโอกาสใช้อีกที่ครอบครัว รวมทั้ง กานดา ณ ถลาง (2519,หน้า 8 – 14) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความล้มเหลวในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทย ว่าปัญหาประการหนึ่งที่เกี่ยวกับตัวครู คือ ครูขาดความรู้ทางภาษาอังกฤษ ครูที่สอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันไม่มีวุฒิทางภาษาอังกฤษ จึงไม่มีความรู้ที่แม่นยำในเนื้อหา หลักการสอนและจิตวิทยา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการสอนภาษาอังกฤษ ทำให้นักวิชาการบางกลุ่มเห็นว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นี้อาจมีผลกระทบหลายประการและปัญหาที่เกิดตามมาคือ การเสียเวลาแก้ไขต่อไป อีกยังมีผลต่อตัวนักเรียนด้วย เพราะเด็กยังไม่ถนัดในภาษาใดภาษาหนึ่งเลย

ในขณะเดียวกัน ทิพวัลย์ มาแสง (2521, หน้า 4 – 5) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นอาจแบ่งได้เป็นข้อ ๆ คือ 1) ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู 2) ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน 3) ปัญหาเกี่ยวกับตำราเรียน 4) ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอนและการบริหารงาน และปัญหาที่เกี่ยวกับการขาดความร่วมมือในการเรียนการสอนของแต่ละระดับ รวมถึง ดวงเดือน แสงชัย (2530, หน้า 1 – 3) ได้สรุปว่าการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเริ่มต้นมาเป็นเวลานานหลายสิบปี แล้วแต่ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะในระดับเริ่มต้นคือระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะมีอุปสรรคหลายประการเช่น ด้านครูผู้สอน ด้านตัวนักเรียน ด้านผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งนี้ยังเสริมถึง วัยที่น่าจะพร้อมและเหมาะสม ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน คืออายุประมาณ 8–10 ปี หรือประมาณระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3–5 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา วงศ์โสธร, 2528 (อ้างใน ประนอม สุรัสวดี, หน้า 3) ที่กล่าวว่า โดยเฉลี่ยผู้ที่เริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะมีความสามารถในการเรียนรู้สูงกว่าผู้ที่เริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่ได้ระบุอายุที่จะให้เรียนอย่างชัดเจน

ข้อเท็จจริงในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษานั้น พบว่าสาเหตุที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย ในส่วนที่เกิดจากครูผู้สอนนั้น ประนอม สุรัสวดี (2531,หน้า 9 – 10) กล่าวว่า ครูเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการ

เรียนรู้ ผลของการเรียนรู้ของนักเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับครู ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน มักจะขาดความพร้อม ขาดความกระตือรือร้น ซึ่งอาจเป็นเพราะครูมีภาระหน้าที่ที่มากเกินไป ไม่มีเวลาปรับปรุงการสอน อีกประการครูขาดความรู้ความสามารถ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ การเลือกใช้สื่อและอุปกรณ์ สุไร พงษ์ทองเจริญ (2526, หน้า 47 – 48) กล่าวว่า ครูในระดับประถมศึกษามีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน ทั้งหน่วยงานยังไม่สามารถบรรจุผู้ที่ได้รับการอบรมหรือสำเร็จวิชาเอกภาษาอังกฤษ มาโดยตรงมาสอนวิชาภาษาอังกฤษได้ ครูที่สอนภาษาอังกฤษระดับนี้ จึงมาจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาอื่น ทำให้เกิดปัญหาด้านวิธีสอน เพราะขาดความรู้ในกลวิธีสอน อีกทั้งยังขาดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาด้วยการสอนผู้ที่เริ่มเรียนนั้น ความถูกต้องในเนื้อหาและวิธีการสอน จะเป็นผลดีต่อการเรียนของนักเรียน เพราะผู้เรียนจะได้พื้นฐานที่มั่นคง และเกิดความสนใจที่จะเรียนวิชานี้ต่อไป ในด้านอุปกรณ์การสอน วิลาวรรณ วงศ์ลังกา (2530, หน้า 6) กล่าวว่า อุปกรณ์การสอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้การสอนภาษาอังกฤษของครูประสบความสำเร็จได้ เพราะอุปกรณ์การสอนช่วยให้นักเรียนมีความสนใจและเข้าใจบทเรียนมากขึ้น ในทำนองเดียวกันกับ ประนอม สุรัสวดี (2534, หน้า 16 – 17) ที่ว่าปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา คือสื่อการเรียน ถ้าไม่มีสื่อการเรียน หรือสื่อไม่ดีการเรียนการสอนก็อาจไม่ประสบความสำเร็จก็ได้

อย่างไรก็ตาม สุพัฒน์ สุกมลสันต์, 2535 (อ้างใน ประนอม สุรัสวดี, 2531, หน้า 4) ได้สรุปงานวิจัยไว้ว่า ความพร้อมของเด็กที่จะเริ่มเรียนภาษาที่ 2 ขึ้นอยู่กับการจัดเตรียมหลักสูตรและบทเรียน ที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้เด็กในการใช้กลวิธีการสอนของตนเองให้เกิดผลสำเร็จ และจากผลการวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปทุมธานี พังงา และเชียงใหม่พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ ขาดครูที่มีวุฒิการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษโดยตรง ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และไม่ได้รับการนิเทศติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 นี้ ผู้วิจัยเป็นครูประถมศึกษาที่มีส่วนรับผิดชอบในวิชาภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้จัดเตรียมทำสื่อการเรียนการสอน จัดอบรมครู ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และในปีการศึกษา 2541 หลักสูตรภาษาอังกฤษได้ใช้ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยจึง

สนใจที่จะศึกษา ถึงกระบวนการและผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน วิชาภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ตลอดจนหาแนวทางที่จะช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยดำเนินการศึกษา เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับกระบวนการและผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ในชีวิตประจำวันรวมไปถึงการเข้าสู่สังคมและ วัฒนธรรมและสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมโลกได้ รวมถึงสามารถสื่อสารได้เข้าใจซึ่งกันและกัน ยังจะนำไปสู่ความสันติสุขในโลกยุคข่าวสารในปัจจุบัน (กรมวิชาการ, 2539)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2539 ถึง ปีการศึกษา 2541 นักเรียนที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร

เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษากระบวนการและผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษารวมถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
   1.1 การดำเนินงานตามแผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
   1.2 การกำหนดเนื้อหาหลักสูตร
   1.3 วิธีการจัดการเรียนการสอน
2. ผลการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
   2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ
   2.2 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ตัวแปร

ผู้วิจัยทำการศึกษาตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

กระบวนการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ครูสอนภาษาอังกฤษปฏิบัติ ได้แก่ การดำเนินงานตามแผนการจัดการเรียนการสอนของครูสอนภาษาอังกฤษ การกำหนดเนื้อหาหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน

ผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2539 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2541 ซึ่งได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

วิธีการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การใช้สื่อและกิจกรรมเสริม รวมถึงการวัดผลประเมินผล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึงผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่กำลังเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ปีการศึกษา 2541 ซึ่งได้มาจากผลการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา หมายถึง สิ่งที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ มีความยุ่งยาก และไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ตามความคาดคะเนของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หมายถึง สิ่งหรือสภาพที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่เริ่มสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2539 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2541

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบผลการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาตามหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2539

2. ได้ทราบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาตามหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2539

3. ได้ทราบข้อมูลที่เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น